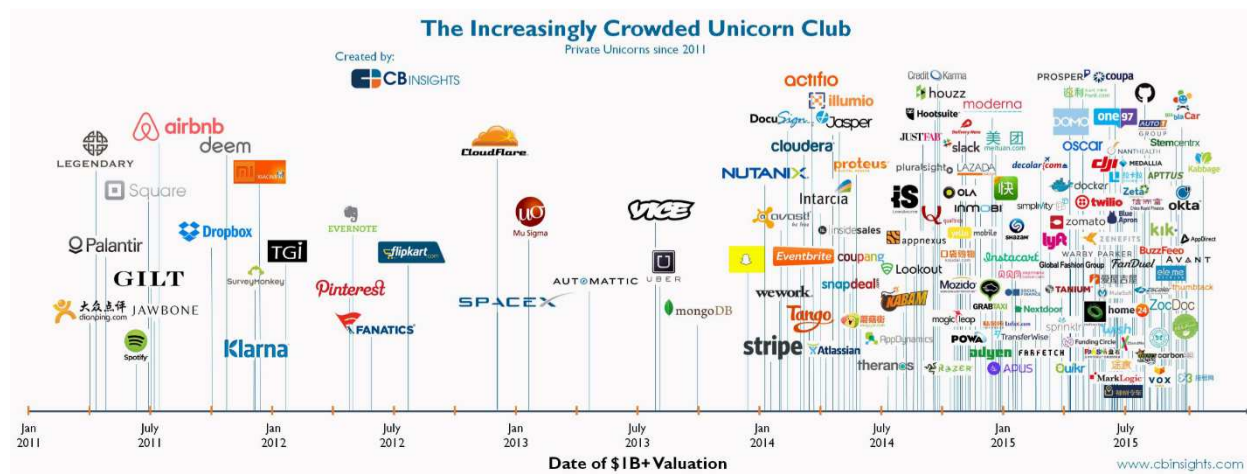

“Startup” คืออะไร... และแตกต่างจาก “SME” อย่างไร?

ดร. รุ่งโรจน์ สงสระบุญ

Startup = การเติบโตที่รวดเร็ว (Growth)

ทุกวันนี้คำว่า “Startup” ได้เกิดขึ้นและพุ่งแรงในประเทศไทยจนกลายเป็นธุรกิจกระแสสำหรับคนรุ่นใหม่ และไม่ว่าใครที่เริ่มทำธุรกิจเทคโนโลยีก็ต่างเรียกตัวเองหรือถูกเรียกว่าเป็น “Startup” แต่แท้จริงแล้ว เคยสงสัยกันไหมว่า สรุปแล้ว... “Startup คืออะไร?” และทำไมจะต้องมีศัพท์บัญญัติธุรกิจนี้ขึ้นมาแทนคำว่า “SMEs” ทำไมเว็บค้าขายออนไลน์บางที่ถูกเรียกว่าเป็น “Startup” ทั้งๆที่มันก็ดูเป็นเหมือนเว็บขายของออนไลน์ธรรมดาๆ แล้วบริษัทเกิดใหม่ทุกบริษัทมันคือ “Startup” เหมือนกันหมดหรือไม่ เพราะคำว่า “Startup” แปลตรงตัวก็อาจจะแปลว่า “ธุรกิจเกิดใหม่” ไม่ใช่หรือ?

คำนิยาม “Startup” ที่ดีที่สุดนั้นมาจากนาย Paul Graham จาก Y Combinator ศูนย์บ่มเพาะชื่อดัง Top 5 ของโลกในสหรัฐอเมริกา ที่ได้เขียนไว้ในบทความไว้ว่า “Startup = Growth” หรือ “การเติบโต” นั่นเอง โดย Startup ที่ดี จะต้อง “โตเร็ว”

Startup vs. SME

ธุรกิจ Startup คือ ธุรกิจที่ถูกออกแบบมาให้เติบโตอย่างรวดเร็วมาตั้งแต่แรก ตั้งแต่ทีมงาน โครงสร้างธุรกิจ ไปจนถึงวิธีการใช้เงิน และการตลาด โดยไม่ได้เกี่ยวข้องว่าจะต้องเป็นธุรกิจที่เป็น “ธุรกิจเทคโนโลยี” หรือได้รับการลงทุน หรือ “Venture Capital” หรือมีการ “Exit” ผ่านการควบกิจการหรือการเข้าตลาดหุ้นแต่อย่างใด

ในขณะที่ธุรกิจ “SMEs” (Small Medium Enterprises) หรือที่สมัยนี้มักเรียกว่า “SMB” (Small Medium Businesses) นั้นมักจะมีเป้าการดำเนินการธุรกิจให้มีรายได้เติบโตอยู่ที่ประมาณปีละ 30%-50% หรือหากเป็นช่วงเกิดใหม่ก็อาจอยู่ที่ปีละ 100%-200% เป็นอย่างมาก ธุรกิจ Startup นั้นมีเป้าหมายที่จะเติบโตขึ้นให้ได้อย่าง

น้อยปีละ 1,000% โดยหากได้น้อยกว่านั้น ถือว่าธุรกิจ Startup นั้น “ยังไม่โต” หรืออาจถึงขั้น “ไปไม่รอด” ในฐานะ Startup ก็ว่าได้

ดังนั้น ไม่ใช่ว่าธุรกิจทุกประเภทที่จะเป็น “Startup” ได้ ยกตัวอย่างเช่นธุรกิจบริการอย่างเช่นร้านอาหาร ธุรกิจสปา หรือช่างซ่อมอุปกรณ์ไฟฟ้า ที่มีข้อจำกัดในการเติบโตอย่างรวดเร็ว เพราะต่อให้ร้านอาหารได้รับความนิยมเพียงใด หรือช่างที่มีฝีมือจะเป็นที่ต้องการแค่ไหน ธุรกิจเหล่านั้นก็จะมีข้อจำกัดทางด้านกายภาพที่ยากที่จะเอาชนะได้อย่างสถานที่ตั้ง และพื้นที่ที่สามารถให้บริการและทำตลาดได้ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น ไม่ใช่ว่าธุรกิจดังกล่าวนี้จะไม่ใช่ธุรกิจที่ดีแต่อย่างใด เพราะการทำธุรกิจแบบ “กำไร > ต้นทุน” ตามที่กล่าวมานั้นก็คือการทำธุรกิจแบบที่มีมาแต่ช้านาน ที่สร้างนักธุรกิจที่ประสบความสำเร็จ และมีฐานะแบบไม่ต้องพึ่งพาอาศัยใครมาตลอดเวลาที่ผ่านมา และเป็นวิธีการทำธุรกิจแบบ “SME” ที่เรารู้กันเคย

Paul Graham ได้อธิบายไว้เพิ่มเติมว่า ธุรกิจที่จะสามารถเป็น Startup ที่ประสบความสำเร็จได้นั้น จะต้องมีคุณสมบัติสองอย่างคือ

- 1) ทำธุรกิจที่นำเสนอสิ่งที่เป็นที่ต้องการของตลาดที่มีขนาดใหญ่
- 2) มีความสามารถในการเข้าถึงตลาดที่ใหญ่ขนาดนั้นได้

SMEs ที่ประสบความสำเร็จนั้น ส่วนใหญ่แล้วมีความสามารถในการสร้างสิ่งที่คนจำนวนมากต้องการได้ แต่ไม่ได้มีทรัพยากรหรือความสามารถในการที่จะทำตลาด ขยาย และจัดจำหน่ายสิ่งที่ตัวเองสร้างให้คนทั้งกลุ่มนั้นได้เสมอไป ยกตัวอย่างเช่น ร้านเฟอร์นิเจอร์ร้านหนึ่ง อาจมีความสามารถในการออกแบบสินค้าที่คนจำนวนมากในโลกนี้ชอบและต้องการใช้ แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าคนทั่วโลกนั้นจะเดินทางมาหาร้านเฟอร์นิเจอร์ร้านนี้เพื่อทำการซื้อไปใช้ที่บ้าน หรือต่อให้เป็นเช่นนั้น ก็ไม่ได้หมายความว่าร้านเฟอร์นิเจอร์นี้ จะมีความสามารถในการผลิตสินค้าได้ทันเท่ากับความต้องการของคนทั่วโลกได้อย่างตลอดเวลา

แต่เมื่อโลกเราเข้าสู่ยุคของอินเทอร์เน็ตที่มีความสามารถในการเข้าถึงคนหมู่มากได้ในเวลาอันรวดเร็ว ด้วยต้นทุนที่ต่ำเมื่อเทียบกับการทำธุรกิจในสมัยก่อนนั้น ทำให้เกิด “โอกาสทางธุรกิจ” และ “ผู้ประกอบการ” ที่มีความกระหายที่จะใช้ประโยชน์ของช่องทางใหม่ในการเข้าถึงคนให้กว้างขึ้นและเร็วขึ้น และมีโอกาสที่จะทำได้ทั้งเรื่องของ 1) สร้างสิ่งที่คนจำนวนมากต้องการ และ 2) จัดจำหน่ายมันให้ทั่วถึงคนเหล่านั้น เพราะสิ่งที่น่าสนใจอนั้นอาศัยอยู่บนอินเทอร์เน็ตอยู่แล้วโดยทุนเดิม

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการทำธุรกิจเทคโนโลยีโดยอาศัยการเขียน โปรแกรมหรือซอฟต์แวร์ที่อาศัยและจัดจำหน่ายผ่านอินเทอร์เน็ตและสมาร์ตโฟนจะเป็นการแก้ไขปัญหาเรื่องของการจัดจำหน่ายได้ดี แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าธุรกิจเทคโนโลยีทุกตัวนั้นจะเป็น Startup เสมอไป ยกตัวอย่างเช่น เว็บไซต์ชุมชนออนไลน์สำหรับคนรักกิ้งก่าในประเทศไทย อาจจะสามารถเข้าถึงคนรักกิ้งก่าในประเทศไทยได้ทั้งหมด แต่อาจไม่ใช่ขนาดตลาดที่จะสามารถเติบโตเป็น 1,000% ต่อปีได้อย่างต่อเนื่องจนมีมูลค่าหลายพันล้านบาท

แต่ข้อดีของอินเทอร์เน็ตที่เปิดโอกาสให้ใครๆก็สามารถเข้าถึงคนจำนวนมากได้นั้น ก็ย่อมหมายความว่า จะมีคนแย่งชิงตลาดกับเรามากขึ้นเช่นกัน ยิ่งตลาดใหญ่เท่าไร ยิ่งมีคนแย่งเรามากขึ้นเท่านั้น และเราก็จะต้องทำการแข่งขันกับธุรกิจเหล่านั้นทั้งหมด ต่างจากธุรกิจแบบ SME แบบดั้งเดิม ที่อาจจะต้องแข่งกับร้านค้าที่ตั้งร้านอยู่ทำเลที่ใกล้เคียงกันเท่านั้นเอง **นี่จึงเป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ Startup ต้องโตเร็ว**

การสร้างธุรกิจเพื่อรองรับการโตเร็วนี้ อาศัยวิธีคิดในการทำธุรกิจที่ไม่ได้มีสอนในหลักสูตรบริหารธุรกิจที่ไหน และต้องอาศัยเครื่องมือทางการเงินและการบริหารองค์กรที่แตกต่างจากธุรกิจ SME แบบที่เคยมีมา อย่างเช่นการวางโครงสร้างองค์กรและแผนการใช้เงินที่เน้นสร้างฐานเพื่อรองรับการทำกำไรอีกทีในอนาคต นี่จึงเป็นเหตุผลที่ก่อให้เกิดวงการนักลงทุน ที่เข้ามาให้ทุนกับบริษัท Startup เพื่อหวังผลตอบแทนในอัตรา 50-100 เท่าของการลงทุน เพราะรับความเสี่ยงสูงจากการให้ทุนหลายสิบล้านบาท ต่างจากธนาคารที่ไม่มีวันแม้แต่จะปล่อยกู้ให้กับธุรกิจที่ยังแทบไม่มีลูกค้าหรือรายได้เป็นของตนเอง

และเมื่อเครื่องมืออำนวยความสะดวกโตเร็วนี้นี้มีความพร้อมมากขึ้น จากสมัยก่อนที่อาจใช้เวลา 20-30 ปีในการสร้างธุรกิจมูลค่าพันล้าน ในปัจจุบัน มีบริษัทเกิดใหม่ที่สามารถสร้างมูลค่าได้เร็วขึ้นว่าที่เคยมีมา โดยใช้เวลาเพียง 10, 5, หรือ 2 ปีในบางกรณีด้วยซ้ำ

Startup = โตไวก่อน

อีกนิยามของ Startup ที่เข้ากับยุคสมัยที่ “การเติบโต” สำคัญกว่า “รายได้” นั้นเป็นของ Mr. Dave McClure จาก 500 Startups ที่เป็นทั้งคู่แข่ง และเพื่อนของ Y Combinatory ของนาย Paul Graham และติดอันดับ Top 5 ของโลกเช่นเดียวกัน แต่มีนโยบายการลงทุนที่แตกต่างจากที่อื่น ทั้งในเรื่องผลตอบแทน และสัญชาติของบริษัทที่ลงทุน ดังที่เห็นการที่เขาเข้ามาให้ความสำคัญกับบริษัทในประเทศไทย และตั้งกองทุน “500 Tuk Tuk” ขึ้นมา โดยปัจจุบัน 500 Startups ได้ลงทุนในบริษัทเกือบเท่าตัวจากเดิมที่ตั้งใจตั้งชื่อไว้ว่า “500” ให้มันดูเยาะๆ ในตอนต้นไปเรียบร้อยแล้ว

Mr. Dave McClure ได้นิยามบริษัท “Startup” ไว้อย่างใกล้เคียงกับความหมายของคำว่า “ธุรกิจเกิดใหม่” ในทางภาษาศาสตร์ โดยเขาบอกว่า “Startup” คือบริษัทที่กำลังสับสนว่า 1) ผลิตภัณฑ์ของตนเองคืออะไร 2) ลูกค้าเป็นใคร และ 3) สามารถหารายได้ได้อย่างไร และทันทีที่บริษัทใดสามารถตอบคำถามได้ทั้ง 3 ข้ออย่างมีกำไร แล้ว บริษัทนั้นจะสิ้นสุดสภาพความเป็น “Startup” และกลายเป็น “ธุรกิจจริงๆ”

Startup ส่วนใหญ่นั้นเลือกที่จะสร้าง “ผู้ใช้” ก่อนที่จะหา “รายได้” เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขัน และทรัพยากรในการที่จะ “หารายได้” ที่หลัง โดยมองว่าการหารายได้ในตอนแรก อาจจะเป็นอุปสรรคในการเติบโต ในเมื่อเราอยู่ในสภาพที่ต่างบริษัทต่างมีความสามารถในการเข้าหาทุน จึงไม่มีเหตุผลอะไรที่จะต้องหารายได้ในตอนแรกหากมันหารายได้แล้วจะมีคู่แข่งมาชิงตัดหน้าด้วยการปล่อยสินค้าและบริการฟรี ในแง่ตัวเอง ที่ทำให้บริษัท SME บางราย อาจถูกผลกระทบจาก “Startup” ได้เต็มๆ

Startup = Community

แล้วทำไมถึงจะต้องแยกระหว่าง “Startup” กับ “SMEs”?

Startup นั้นมักไม่ได้ใช้เครื่องมือการเติบโตเดียวกับ SMEs และมีวิธีบริหารและสร้างองค์กรที่ต่างกัน จากเป้าหมายที่กำหนดไว้ต่างกัน โดยเฉพาะ Startup ที่อาศัยบนโลกดิจิทัลเป็นหลัก จึงต้องอาศัยทั้งองค์ความรู้ และเครือข่ายที่แตกต่างไปจากธุรกิจเดิมๆ และเมื่อเราเข้าสู่ชุมชน Startup ไม่ว่าจะเป็นการอ่านสื่อในต่างประเทศ หรือในประเทศไทยผ่านกิจกรรมต่างๆ ที่จัดโดยองค์กรที่เกี่ยวข้องอย่างเช่น Hubba หรือสมาคม Thailand Tech Startups Association แล้ว เราจะได้เจอภาษาและผู้คนที่มีวิถีคิดแตกต่างออกไป การทำความเข้าใจว่า Startup คืออะไรนั้นจึงเป็นเรื่องสำคัญ เพราะมันคือวิถีคิด ตัวตน และเป้าหมายในการทำงานของธุรกิจของคุณนั่นเอง

ขอย้ำอีกครั้ง ว่าธุรกิจ “Startup” นั้นคือธุรกิจที่ “โตเร็ว” แต่ไม่ได้หมายความว่าธุรกิจ SMEs นั้น “ไม่โต” มีธุรกิจหลายๆธุรกิจ ที่สามารถอยู่ได้โดยไม่จำเป็นต้องเป็น “Startup” และคนหลายคนที่ไม่เหมาะที่จะประกอบธุรกิจแบบ “Startup” และสามารถเติบโตและใช้ชีวิตอย่างมีความสุขได้มากกว่าผู้ประกอบการ “Startup” ส่วนใหญ่ด้วยซ้ำ

ที่มา : นิตยสาร SM Magazine ฉบับ ธันวาคม พศ. 2558 ภายใต้คอลัมน์ “STARTUP MARKUP”